

loch slechts een de geschiktheid ik in mijn Hei le zaak van het zich wel inden met het verleenen titel, principieel wetenschappelijke etenschappelijke jken arbeid, verler zaak, dat tot alleen het recht college. . . . Daarschappelijk recht iet eene Vereeni2. Ook zulk een kan slechts den tie afgeven, niet vaamheid, en de daarom kan ook i zonder roeping leeraar optreden, anneer hij door heden toegerust n slechts besla of onderhouden daartoe roepen, telkens weer de ologische School het beweren, dat eoefenen. Door ke beoefening der ken geene wetenmachap beoefent f de Vereniging erden Grondslag. Die beoefening leeraren aan die let in naam van wel op haar ver eigen naam als of beter nog: in en riep, zij het e wordt ook de ilige Godgeleerdend. Wie er zich rale examens afillige Godgeleerdellen, dat zij den lgeleerdheid vergend er zich ook chappelijk onderconsequent hare

ne zegt en doet, zijn optreden als en geene roeping juister inzicht te et Doctoraat aan nodale verloop om n van het Synoatregelen, is „in lvin ons geleerd, „niet naar den „doet te kort Koningschap op andhaven“, alsof naar behoefde te ndidaats-examen, g verdere studie rtatie.“)

n Doctor en dat H. H. Kuyper: streng gescheiden den doctor geen cramenten te be oefenen, zoals irukkelijk toegeontvangen had. wel en Calvin en beide ambten l. Uit dit laatste twee ambten en beide, blijkt, dat an dit citaat niet t zien, dat beide , naar verddelijke roer n, al moe dan t per se in zich itkomen, wat bij aanwezig te zijn, die 't wezen niet mvang en graad eleerder zijn, dan r en ander werk erschillen nemen et wezen beoor. En daarop komt et doctorenambt n, dan wel twee ten blijven staan, wezen, de inner n of twee wezen

beide soortgenooten zijn, niet ons tevreden stellen met 't onderzoek, of het ééne wezen ook grooter is, dan het andere, maar vragen naar het innerlijk bestaan, naar het genus, naar het wezen. Vereenigbaarheid van doctorenambt en predikambt beteekent niet, dat eenzelfde persoon ze wel tegelijkertijd uitoefenen kan, maar dat zij innerlijk harmonieeren, niet elkander uitsluiten, doch bij elkander behoren, zoodat de uitoefening van het ééne tegelijk is uitoefening van het andere, en de vervulling van het ééne die van het andere niet verhindert.

Eenzelfde persoon kan wel predikant zijn en kassier, of ook timmerman, of bevelhebber. Hij kan best voor beide uitnemende capaciteiten hebben. Maar het ambt van dienaar des Woords is niet vereenigbaar met de werkzaamheid van kassier, timmerman, bevelhebber. Wanneer iemand zou timmeren, bankzaken regelen, het bevel over soldaten voeren, kon hij niet tegelijk zijn ambt als dienaar des Woords vervullen. Vandaar ook dat iemand, die, predikant zijnde, kassier zou worden, of eene timmerzaak ging drijven, niet predikant kon blijven, maar zou overgaan „tot eenen anderen staat des levens“. Derhalve volgt uit de vereenigbaarheid van het doctorenambt en dat van dienaar des Woords, dat deze twee innerlijk verwant en essentieel één zijn, en feitelijk geen onderscheiden ambten zijn, maar éénzelfde ambt, dat zich echter tot op zekere hoogte in tweeën vertakt, van welke deelen dan het ééne speciaal de wetenschappelijke beoefening der Theologie, en het andere ook wel deze, maar daarbij den dienst des Woords, der Sacramenten en der tucht tot opdracht heeft. En dat Calvin zoowel het predikambt als het doctorenambt vervulde, bewijst, dat hij deze twee niet „streng gescheiden“ hield, maar ze als bij elkander behoorende, met elkander eene eenheid vormende, beschouwde. Dit komt ook duidelijk uit in Calvijn's bespreking van Eph. 4:11: „neque etiam nego Doctoris nomen in omnes Pastores aliquatenus competere“ = ik ontken ook niet, dat de naam doctor in zekeren zin toekomt aan alle herders. Toch wil hij deze niet verwarren (confundam), zegt hij: Tametsi enim omnium Pastorum est docere: peculiare tamen donum est interpretandae Scripturae, ut dogmata sanitas retineatur = want hoewel het de taak van alle herders is te onderwijzen, is er toch eene bijzondere gave om de Schrift uit te leggen, opdat de gezondheid der dogmata (geloofswaarheden) bewaard blijve. Doctor aliquis esse poterit, qui tamen concionando non erit appositus = en iemand kan doctor zijn, die niet geschikt is om te preeken. Pastores ergo sunt, meo iudicio, quibus certi gregis cura commissa est = herders zijn naar mijn oordeel degenen, aan wie de zorg voor eene bepaalde kudde is opgedragen. Quibus Doctorum nomen attribui non displicet, modo interim sciamus alterum esse Doctorum genus, qui tam formandis Pastoribus quam erudiendae toti Ecclesiae praesunt = aan dezen den naam doctor toe te kennen, mishagt mij niet, wanneer we ondertusschen maar weten, dat er een ander soort van doctoren is, die de leiding hebben (praesunt) zoowel bij de vorming van herders, als bij de onderwijzing of ontwikkeling (erudiendae) van de geheele kerk. Non quin idem interdum Pastor esse queat qui Doctor est: sed quia facultates sunt diversae = niet dat ondertusschen niet dezelfde persoon herder zou kunnen zijn, die doctor is: maar omdat de bekwaamheden (facultates) onderscheiden zijn (diversae, uiteenlopend). We zien het, Calvin houdt deze twee ambten niet „streng gescheiden“, maar beschouwt ze als nauw samenhangend, als tot op zekere hoogte één, maar toch met enig verschil. Beide moeten de Heilige Schrift onderwijzen, uitleggen. Dat is de groote zaak, de wezenlijke eenheid. De een moet dat als doctor uitsluitend doen, en op eene wijze, dat het ter onderwijzing der geheele Kerk dient en tot vorming van a.s. dienaren des Woords, de andere is bij zijn onderwijs beperkt tot eene bepaalde Kerk, ook al kan zijn arbeid mede tot heil van andere kerken strekken, en hij heeft daarbij nog andere kerkelijke werkzaamheden (Sacramentsbediening, tuchttoefening). In zijne Institutio schrijft Calvin: „inter quos (Pastores ac Doctores) hoc discriminis esse puto quod Doctores nec disciplinae, nec Sacramentorum administrationi, nec monitionibus aut exhortationibus praesunt, sed Scripturae tantum interpretationi: ut sincera sanaque doctrina inter fideles retineatur. Pastorale autem munus haec omnia in se continet = tusschen welke (herders en doctoren) dit onderscheid is, naar ik meen, dat de doctoren niet de tucht uitoefenen, noch de Sacramenten bedienen, noch den dienst der vermaningen en opwekkingen vervullen, maar slechts dien van de uitlegging der Schrift, opdat de zuivere en gezonde leer onder de geloovigen bewaard blijve. Het herdersambt echter omvat dat alles in zich, IV, 3, 4. Het ambt van dienaar des Woords omvat dus ook het Doctorenambt. Essentieel verschil tusschen beide ambten is er niet. Alleen maar bijkomstig van omvang en wijze. Dat onderscheid neemt echter de wezenlijke identiteit, de kernotheid a.h.w. niet weg. Een doctor moet om in de bediening des Woords en in die der Sacramenten en van de tucht te mogen optreden, eerst nog daartoe in den kerkelijken weg geroepen worden. Zoo zegt het ook onze Kerkorde. „Het ambt der Doctoren of Professoren in de Theologie is, de Heilige Schrift uit te leggen, en de zuivere leer tegen de ketterijen en dolingen voor te staan“, Art. 18. „Der Dienaren ambt is, in de geboden en bediening des Woords aan te houden, de Sacramenten uit te reiken...“, Art. 16. „Het zal niemand, alhoewel hij een Doctor, Ouderling of Diaken is, geoorloofd zijn den dienst des Woords en der Sacramenten te betreden, zonder wettelijk daartoe beroepen te zijn...“, Art. 3.

Stelt dit echter een wezenlijk verschil tusschen beide ambten van Doctor en Denaar des Woords?

Neen.

De Doctoren of Professoren in de Theologie hebben de Heilige Schrift uit te leggen en de zuivere leer tegen de ketterijen en dwalingen voor te staan.

De Dienaren des Woords hebben het Woord te bedienen, d.i. dus ook de Heilige Schrift uit te leggen en met of uit haar de dwalingen te bestrijden.

Dat is beide zakelijk hetzelfde.

De Denaar des Woords is ook Doctor, zooals Calvin zeld: Pastorale autem munus haec omnia in se continet = het ambt van den herder omvat dat alles in zich, n.l. ook de taak van den doctor, tevoren genoemd.

Het verschil is slechts bijkomstig.

Wanneer dit niet zoo ware, en het verschil essentieel ware, mochten de Dienaren des Woords, die Professor in de Theologie werden, ook niet de eere en het recht van Denaar des Woords behouden, maar gingen zij over tot eenen anderen staat des levens, evenals wanneer een Denaar des Woords Professor in de Philosophie of in de Rechten of in de Medische wetenschap zou worden.

Toch stelt men het meermalen voor, alsof dat verschil wezenlijk ware. Zoo schrijft ook Dr. H. H. Kuyper: „Hoe nauw die arbeid der theologische doctoren of professoren ook met de kerk in verband staat en in gansch eenigen zin de kerk dient (wat van de andere professoren natuurlijk niet kan gezegd worden), waarom Calvin en onze Kerkenorde dien onder de „diensten“ der kerk opnemen, een kerkelijk ambt in eigenlijken zin, zooals het ambt van predikant, ouderling en diaken is dit doctorenambt niet. Evenmin als het ambt van schoolmeester, al dient dit om de jeugd Christelijk te onderwijzen, een kerkelijk ambt is, al wordt ook over dit ambt zoowel in de Ordonnanties Ecclesiasticas als in onze Kerkenorde (Art. 21) gehandeld en wel terstond na het professorenambt“, „De Heraut“ van 10 Jan. j.l.

Hierbij moet allereerst de opmerking gemaakt worden, dat het Doctorenambt ook een „munus“ heet. Ook officium, en ook „dienst“, evenals dat van Denaar des Woords, Ouderling en Diaken, maar ook „munus“. Vgl. Art. 13 van de Kerkenordening van de Nat. Middelb. Synode van 1581, editie Dr. F. L. Rutgers, 1889, blz. 391: „Theologiae doctorum munus est...“ Dr. H. H. Kuyper gebruikt hier het woord dienst, dat onze Kerkenorde ook bezigt, en zet het daarom tusschen aanhalingsteekens. Maar in verband met zijne vergissing aangaande het vermeende niet-gebruik van munus in onze Kerkorde met betrekking tot het Doctorenambt, in „De Heraut“ van 15 Maart 1914, en ook van 29 Maart d.v., wekt het gebruik van „dienst“ hier verdenking, dat de oude vergissing mogelijk nog nawerkt. Een koster doet ook dienst voor het kerkelijk leven. Maar zijn werk behoort toch niet tot de „diensten“ waarvan onze Kerkorde spreekt. „Dienst“ is in onze Kerkorde eenvoudig ambt, officium, munus.

In de tweede plaats moet hier op de fout van Dr. H. H. Kuyper gewezen worden, dat hij het ambt van Schoolmeester essentieel gelijk stelt met het Doctorenambt. Onze Kerkorde handelt wel over de Schoolmeesters, en ook kort na haar spreken over het ambt der Doctoren, Art. 21 en 18, maar op eene geheel andere wijze. De nabijheid dezer artikelen zegt hier niets omtrent het essentieel gelijke der ambten van Schoolmeester en Doctor. Art. 21 luidt: „De Kerkeraden zullen alomme toezien, dat er goede schoolmeesters zijn, die niet alleen de kinderen leeren lezen, schrijven, spreken en vrije kunsten, maar ook dezelve in de godzaligheid en in den Catechismus onderwijzen“. Misschien kan iemand met dit artikel wel bewijzen, dat het ambt van Schoolmeester juist wel een kerkelijk ambt is, maar dat van Doctor niet. Want immers: „De Kerkeraden zullen alomme toezien, dat er goede schoolmeesters zijn.“

Maar onze Kerkorde heeft wel het Doctorenambt onder de kerkelijke ambten, officia, munera, opgenomen, maar niet dat van Schoolmeester: „De diensten zijn vierdelig: der Dienaren des Woords, der Doctoren, der Ouderlingen en der Diakenen“, Art. 2. En zoo neemt ook Calvin het Doctorenambt wel onder de kerkelijke munera of officia op, Institutio, IV, 3, 4; Comm. op 1 Cor. 28 v.v. en op Eph. 4:11 v.v. Wanneer Dr. H. H. Kuyper daarom ontkent, dat het Doctorenambt een kerkelijk ambt is, is hij vlak in strijd met Calvin en onze Kerkorde. En wanneer hij voorts het Doctorenambt met het ambt van Schoolmeester gelijkstelt, en daarbij nog wel de behandeling van dit laatste in onze Kerkorde een paar artikelen na die over het eerste als argument voor wezenlijke gelijkheid schijnt te willen laten gelden, levert hij een bewijs van vrij luchthartige, onnadenkende, oppervlakkige redeneermethode, waarbij het niet schijnt te gaan om juiste uiteenzetting der zaken, maar om zeker vertoon en indruk op ondeskundige lezers.

De vraag is, of het feit, dat ook een Doctor niet den dienst des Woords noch dien der Sacramenten noch dien der kerkelijke tucht mag waarnemen, als hij niet eerst daartoe „wettelijk beroepen“ is, Art. 3 K.O., bewijst, dat het Doctorenambt wezenlijk verschilt van het ambt van Denaar des Woords, en geen kerkelijk ambt is. Zoo ja, dan moet de Kerkorde gewijzigd worden, en dan heeft Calvin het mis gehad.

Het komt er dus op aan, nader te bepalen wat men onder „kerkelijk“ verstaat, en welke beteekenis hier, in dit geval, de kerkelijke beroeping heeft.

Wie stelt een kerkelijk ambt in, d.i. een ambt in de Kerk? Doet de Kerk dat zelve? Heeft zij daartoe het recht en de macht? De Heilige Schrift zegt: Christus. Hij riep Zijne apostelen en machtigde hen en zond hen uit, Matth. 10:1 v.v.; 16:18 v.v.; 18:18

v.v.; 28:19. Ook riep Hij Paulus, Hand. 9. „En dezelve heeft gegeven sommigen tot Apostelen...“ Eph. 4:11; 1 Cor. 12:28. Dat leert ook Calvin: Ipse ergo est qui dedit: quia nisi excitet nulli erunt. Unde etiam colligimus, neminem fore idoneum aut parem tam praeclearo muneri, nisi qui a Christo formatus et factus fuerit = Hij Zelf (Christus) is het, die geeft, omdat, wanneer Hij niet verwekt, er geen (ambtsdragers) zullen zijn. Waaruit we ook afleiden, dat niemand voor zulk een uitnemend ambt geschikt en bekwaam (opgewassen) is, als hij niet door Christus gevormd en toebereid is, Calvin op Eph. 4:11. Een ambt in 's Heeren Kerk sluit in bevoegdheid van 's Heeren wege tot zeker werk, gezag van 's Heeren wege daarbij, bekwaamheid daartoe, en roeping van 's Heeren wege tot dat werk. Als deze ontbreken, is eenige werkzaamheid in 's Heeren gemeente geen ambt. En dus geeft alleen de Heere het ambt. Dat stelt Hij in. Hij zegt, wat in en door Zijne Kerk gedaan moet worden. Hij machtigt, rust toe met bekwaamheid en gezag. Door Hem alleen kan een kerkelijk ambtsdrager met Zijn gezag en met bekwaamheid optreden. En Hij verwekt de ambtsdragers en verleent hun de vereischte geschiktheden en roept hen of zendt hen en machtigt hen.

Dat doet Hij alleen.

Dat kan niemand anders doen, en niemand mag zich aanmatigen, een kerkelijk ambt, een ambt in 's Heeren Kerk, in te stellen. Dat zou vergriep zijn aan 's Heeren hoogheid, en slechts ijdel vertoon.

Dus stelt ook de Kerk geen kerkelijk ambt in.

Zij kan dat niet, en mag niet doen alsof.

Daarom is ook de kerkelijke roeping van ambtsdragers geen ambtsinstelling: slechts eene aanwijzing van personen, die eenig ambt in 's Heeren Kerk hebben te vervullen: een oordeelen, dat die en die personen van den Heere de noodige bekwaamheid tot dat of dat ambt ontvingen, en de roeping van deze personen, om dat ambt, door Christus ingesteld, te bedienen. En is het recht bij die kerkelijke beoordeeling en roeping toegegaan, dan heeft de Heere Zelf door het instrument Zijner Kerk publiek dat oordeel en die roeping doen uitgaan.

Eene kerkelijke roeping stelt dus geen ambt in. Zij regelt slechts de bediening of uitvoering van een ambt. Zij is maar eene uitwendige ordening, waarvan de Heere Zich bedienen wil om in het openbaar, voor allen zichtbaar, aan te wijzen, te roepen, wie eenig ambt in Zijne Kerk bedienen zal. Maar dat ambt zelf geeft Hij Zelf onmiddellijk: Hij bepaalt welk werk er gedaan moet worden, en met welk gezag en door welke kracht dat gedaan moet worden, n.l. in Zijnen naam en in Zijne kracht, en Hij schenkt de geschiktheid om dat werk te doen.

Hij alleen stelt eenig ambt in Zijne gemeente in, en geeft dat.

Ook roept Hij den persoon, die dat ambt vervullen moet.

Hij roept inwendig door toerusting met bekwaamheid en luist.

En Hij roept daarbij uitwendig door het instrument Zijner Kerk.

Deze kerkelijke roeping, ofschoon van groote waarde, is in deze ambtsquaestie dus toch maar van ondergeschikte beteekenis.

En of het Doctorenambt een kerkelijk ambt is, hangt daarom maar niet af alleen van de kerkelijke roeping. Die gaat er slechts over: of die en die persoon die en die kerkelijke ambtswerkzaamheden mag en moet verrichten. Dat is eene quaestie van personen, niet van ambt.

De kerkelijke ambten zijn door Christus ingesteld en gegeven. De kerkelijke roeping dient slechts tot instrumentele aanwijzing der personen, om die ambten te bedienen.

En wanneer onze Kerkorde zegt: „Het zal niemand, alhoewel hij een Doctor, Ouderling of Diaken is, geoorloofd zijn den dienst des Woords en der Sacramenten te betreden, zonder wettelijk daartoe beroepen te zijn“, Art. 3, dan handelt zij niet over het ambt, maar over den ambtsdrager, en dan zegt zij niet, dat het „wettelijk beroepen te zijn“ een ambt, een kerkelijk ambt, maakt of instelt, maar slechts, dat het roept tot bediening van een ambt.

Wanneer Dr. H. H. Kuyper daarom schrijft: „een kerkelijk ambt in eigenlijken zin, zooals het ambt van predikant... is dit doctorenambt niet“, verwacht hij ambt en kerkelijke roeping tot ambtsbediening. Dat zijn twee zeer onderscheiden zaken, al staan zij in nauw verband. Doch kerkelijke roeping tot ambtsbediening beslist niet over de vraag, wat al of niet een kerkelijk ambt is. Over dit laatste beslist alleen de inzetting van Christus. En onze Kerkorde zoowel als Calvin zeggen duidelijk, dat het Doctorenambt een kerkelijk ambt is, d.i. een door Christus aan Zijn Kerk gegeven ambt. Daaraan valt niet te wrikken, ook niet door eene averechtsche redeneering inzake den eisch van „wettelijk beroepen te zijn“ in Art. 3 K.O. In zoover geldt ook hier: ubi facta sunt non opus est argumentis, waar de feiten aanwezig zijn, is geen betoog meer noodig.

Bij zijne redeneering te dezer zake ziet Dr. H. H. Kuyper over het hoofd, dat wanneer wij van Predikant, Ouderling, Diaken spreken, we in deze namen de kerkelijke roeping reeds ingesloten hebben, en die bij deze namen reeds verondersteld wordt, maar dat is bij het woord Doctor niet het geval. En daarom moet bij het spreken over het Doctorenambt uitdrukkelijk nog gezegd worden, dat er eerst eene wettelijke roeping zijn moet, voordat zulk een Doctor in de